Tot imprimantele sunt subiectul următoarele două studii, semnate de istoricul muntenegrean Dusan J. Martinovic şi cel sârb Jasmina Grjkovic-Medzor, ambele având la bază nişte prezentări susţinute cu ocazia simpozionului *Ieromonahul Makarije-1494-1994* din 1994. Ultimul studiu, cel al academicianului Bozidar Sekularac, întitulat *Urme ale valahilor din Muntenegru*, ne vorbeşte de prezenţele românilor în diverse surse medievale ale istoriei regiunii. Iar revista se încheie cu prezentarea unei liste bibliografice, întocmită de Costa Roşu, care are două părţi: prima partea conţine 142 de titluri ale unor lucrări care au ca subiect comunitatea de istroromâni, iar cea de-a doua parte, mult mai scurtă, ce însumează numai 19 titluri, conţine scrieri referitoare la românii din Muntenegru.

Considerăm acest prim număr al revistei „Piramida" ca fiind unul reuşit. Orice început este greu, şi asemenea publicaţii trebuie încurajate, susţinute şi apreciate de către comunitatea culturală şi cea ştiinţifică. Iniţiativa este, în sine, una bună: materialele sunt bine selecţionate, şi tot corespund unui standard foarte ridicat din punctul de vedere al conţinutului. Este important şi ca revista să aibă o circulaţie largă, măcar în mediul cultural românesc. Trebuie să remarcăm cu simpatie şi caracterul intercultural al majorităţii scrierilor, conviețuirea istroromânilor sau a morlacilor cu populaţiile majoritare slave fiind, în abordarea autorilor, un mediu natural, înţeles de la sine, un cadru al interferenţelor şi al conviețuirii, nicidecum al rivalităţii şi conflictului. Din punctul de vedere al metodologiei şi al redactării, urmează să vedem în numerele viitoare, cum va evolua concepţia autorilor: publicarea unor studii tematice inedite oricum se va impune la un moment dat, la fel şi adaptarea unui set de norme de redactare standardizate. Pentru ca revista să poate fi indexată şi la nivel internaţional, s-ar impune, pe lângă rezumatele în limba sârbă, şi existenţa unor rezumate în limbi de circulaţie internaţională, în primul rând, în limba engleză. Dar toate acestea sunt pentru viitor. Până atunci, primul număr tematic al revistei „Piramida" rămâne o lectură interesantă pentru toţi cei interesaţi în problematica respectivă.

Artur Lakatos

„Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei XIV-XV", Budapest, 2011, 416 p.

O universitate cu prestigiu continental, înfiinţată în 1635, este cea denumită şi astăzi „Eötvös Loránd", din capitala Ungariei, cea dintâi din punct de vedere cronologic şi poate cea mai importantă ştiinţific. Aici studiază o bună parte din tineretul ţării, beneficiind de competenţa unui ales colectiv didactic, având drept sarcină şi scop deopotrivă educare în spirit naţional şi european.

Lucrarea propusă atenţiei colective este intitulată „Analele Bibliotecii Universitare „locale, care consemnează atât evenimentele privind trecutul instituţiei, cât şi prezentul lăcaşului universitar printr-o serie de documente care pot depune mărturie peste generaţii, oferind informaţii extrem de preţioase despre istoria, cultura, viaţa cotidiană, într-un cuvânt despre tot ce ţine de evoluţia bibliotecii ştiinţifice.

Publicaţia, susţinută financiar permanent de Ministerul Administraţiei şi Justiţiei, este coordonată de către directorul aşezământului academic, prof. dr. Szögi László, universitar, istoric, arhivar şi bibliotecar.

Anuarul prezent într-un număr dublu este compus din patru capitole distincte, fiecare cu un titlu semnificativ. Compartimentele structurate tematic cuprind importante contribuţii de profil, elaborate de diverşi specialişti din variate domenii.

Primul capitol se axează pe evocarea istoriei universităţii şi a istoriografiei respective, însumând compartimente ordonate legic în conturarea unui atare demers de sine stătător. Astfel, Szögi László abordează tematica studenţilor peregrini din evul mediu, între anii 1100 şi 1526. Autorul reuşeşte să indice, prin tabele statistice, rezultatele clare în legătură cu acest fenomen, cuantificând amănunţit etapele migrării tineretului studios din comitatele de altădată ale ţării în diferite zone ale Europei, mai ales în partea ei vestică, cum ar fi teritoriile de astăzi aparţinând Austriei, Poloniei, Italiei, Cehiei, Germaniei, Franţei şi Angliei. Kosztricz Anna prezintă viaţa studenţilor maghiari, bursieri din Uniunea Sovietică, între 1946-1948. Ea subliniază că, dacă numărul acestora era la început de numai 500 persoane, cifra a crescut vertiginos până la 8000, în 1952. Majoritatea lor au învăţat fluent limba rusă şi au aprofundat anumite domenii de activitate, necesare a fi augmentate prin proprie contribuţie în urma revenirii definitive acasă. Latorcsai Csaba încearcă să înfăţişeze anumite aspecte din viaţa clericilor superiori, implicaţi în datul politic, dar care au militat permanent pentru

susţinerea nivelului de pregătire universitară, asigurând studenţilor o educaţie fizică, mentală şi psihologică de înaltă calitate ori angajându-i în demersul de a dobândi burse de specializare în varii tărâmuri.

Următorul capitol apare edificator prin relevantele informaţii vizând tocmai trecutul bibliotecii Universităţii. Knapp Éva, de exemplu, trece în revistă sumedenia de bibliotecari activi în existenţa iezuită a universităţii între anii 1561-1773, apelând la înserierea lor într-o necesară bază de date. Kazimir Edit încearcă şi reuşeşte a investiga evoluţia instituţiei prin prisma elementului receptacol numit cotidianul „Pesti Napló" (1850-1875). Prin cele 80 de articole selectatate şi analizate, semnatara vizualizează activitatea bibliotecii într-un interval temporal nescutit de vicisitudinile evenimentelor istorice. În decursul unei minuţioase cercetări, Tóth Péter izbândeşte în strădania de a valoriza, prin comentarii pertinente, o parte din valoroasa colecţie de codice medievale păstrate în depozitele instituţiei. Cercetarea fragmentelor de documente a început în 2006 şi a continuat până după 2009, intenţionându-se, pe de-o parte, descrierea şi catalogarea segmentelor medievale – desprinse din fond, prin operaţia de legare înfăptuită în anii '80 –, fără a se fi menţionat, din păcate, proveniența niciuneia dintre ele, iar pe de altă parte, s-a continuat investigaţia pentru a găsi şi descifra noi fragmente, respectiv valori inedite incunabuliere, depistate în cursul timpului.

Capitolul trei al anuarului conţine două articole ce ţin de istoria socială şi culturală. Într-un interesant articol, Bibor Máté János discută subiectul implicării celebrului Wolfgang Amadeus Mozart în viaţa culturală maghiară şi influenţa ulterioară a acestuia, permanent receptată între anii 1761-1847. O prezentare semnificativă aparţine semnatarei Fabó Edit, care tratează despre locul femeii emancipate în societatea locală a vremii la sfârşitul veacului XIX. Se insistă meritoriu pe varianta militantismului continuu, prin care „celălalt gen uman" tindea să-şi impună rolul cât mai accentuat pe toate palierele sociale. La sfârşitul articolului, cititorul se poate delecta cu mai multe valoroase şi reprezentative fotografii, menite să readucă în atenţie şi memorie tocmai elementul central discutat critic şi prob.

Ultimul capitol înglobează oportune contribuţii în legătură cu mărturii memorialistice incluse în literatura de profil a Ungariei până la 1526, materiale depozitate în cadrul aceleiaşi biblioteci universitare de prestigiu intern şi extern.

Astfel, Kulcsár Péter relatează despre avatarurile publicării unor texte critice umaniste, iar Pajorin Klára prezintă figura unui anume Argüropulosz, considerat drept unul dintre cei mai influenţi emisari ai culturii florentine care, prin gândirea sa filozofică expusă în 1450, a contribuit indiscutabil la dezvoltarea umanismului în Ungaria secolului al XV.

Ritóok Szalay Ágnes, de pildă, comentează epistolarul marelui cărturar Janus Pannonius, depistate în colecţia de codice Pray. Cu privire la conţinut şi distribuţia lor cronologică, se relevă faptul că 14 dintre ele provin de la regele Matia Corvinul, alte 6, de la Janus Pannonius, iar patru sunt databile pentru debutul veacului XVI, aparţinând unor autori necunoscuţi. În continuare, Véber János se referă la legăturile umanistului Váradi Péter cu congenerii săi din Italia, care ajung apoi să contribuie ştiinţific la sporirea valorii spirituale a curţii regelui Mathia. O interesantă abordare este cea referitoare la învăţăturile clericale şi reflecţiile umaniste franciscane, sorgimentate tot în perioada regelui Matia Corvin, dezvăluite de istoricul literar Bárczi Ildikó, recent trecută în nefiinţă. F. Romhányi Beatrix face cunoscute anumite izvoare privitoare la evoluţia vieţii paulinicienilor în Ungaria finelui de ev mediu. Un extrem de binevenit aport interpretativ este semnat de Wehli Tünde, care încearcă să comensureze tematic anumite însemnări de istoria artei în legătură cu vechi lucrări incluse în variate expoziţii de profil. Papp Julia hermeneutizează problematic pe marginea unor facsimile de manuscripte gravate şi cărţi rare de secol XIX.

Ultimul articol inclus în cuprinsul acestui „Anuar" este redactat de Boreczki Anna, care înfăţişează şi discută cicluri de portrete ale regilor maghiari, multe fragmente ilustrative regăsite, precum şi un manuscris al cronicii Thuroczy, cu originea în veacul XV. Menţionăm drept salutar gestul de a apela la ilustraţia color întru mai buna deprindere vizuală a celor discutate în cele câteva articole sus pomenite.

Multitudinea şi diversitatea contribuţiilor ştiinţifice reunite în volumul ultim apărut al „Analelor Bibliotecii Universităţii" din Budapesta, concură la impunerea valorii unei atari poligrafii de strictă ori polivalentă specialitate în peisajul celor de profil bibliotecar din ţara vecină.

Adrian Gabriel Pop